

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Teşkilâtı hakkındaki 3424, 4467 ve 5213 sayılı kanunların bâzı maddelerinin tadili ile yeniden hükümler ilâvesine dair kanun lâyihası ve Münekalât, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/770)

T. C.

Başvekâlet

16 . II . 1954

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/2734, 6/471

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Teşkilâtı hakkındaki 3424, 4467 ve 5213 sayılı kanunların bâzı maddelerinin tadili ile yeniden hükümler ilâvesine dair Ulaştırma Vekâletince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 13 . II . 1954 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun ve esbabı mucibe lâyihalarının sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

Madde 1 : 14 . VI . 1938 tarihinde yürürlüğe giren 3424 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle, vazife ile uçuş esnasında düşen pilot, pilot muavini, mühendis, makinist ve telsizcilerden ölenlerin kanuni mirasçılarında bir defaya mahsus olmak üzere beş bin lira nakdî tazminat verilmesi kabul edilmişti.

Bu miktar müteveffanın geride bırakacağı efradı ailesinin medarı istinadı olmakta ve tarihlerdeki iştura kabiliyeti itibariyle de oldukça mühim bir meblâğ sayılmakta idi.

1938 yılından bugüne kadar geçen 16 yıllık devre içinde ve bilhassa 2 nci Cihan Harbini mütaakıp yıllarda hayat şartlarının arz ettiği ehemmiyet bakımından beklenen faideyi temin edemeyecek dereceye düşmesi nazara alınarak bu miktara % 50 bir zam yapılmasına zaruret görülmüştür.

Esasen Ordu mensupları hakkında 9 . VI . 1952 tarihinde kabul buyurulan 5950 sayılı Kanunun 9 ncu maddesinde, bu suretle kazaya uğrıyanların kanuni mirasçılarında 7 500 lira tazminat verilmesi yolundaki hüküm de bu teklifimize emsal teşkil etmektedir.

Eski madde uçuş esnasında düşen pilot, pilot muavini, mühendis, makinist ve telsizci unvanlarını tadat etmişti.

Halbuki her yıl Bütçe Kanunumuzun (D) cetveliyle alınan kadro unvanlarında yapılan değişiklikler dolayısıyla (Mühendisler için teknisiyen unvanlı kadronun alınmış olması gibi) tatbikatta husule gelen mahzurlar nazara alınarak maddeye yukardaki unvanlar yerine (vazifeli olarak uçakla seyahat edenler) tâbiri yazılmıştır.

Madde 2 : 31 . V . 1948 tarihinde kabul edilen 5213 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde yurt içinde ve dışında görev, tecrübe ve talim uçuşu yapan uçaklarda görevlendirilen,

a) Geçici ve sürekli birinci pilotlarla kontrol ve yetiştirme pilotlarına kat'ettikleri kilometre başına 2 kuruş,

b) İkinci pilot, mühendis, kontrolör, telsizci, makinist, hekim, hemşire, hastabakıcı, ve bakıcılara (Hostes) kat'ettikleri kilometre başına 1,25 kuruş,

Kilometre uçuş tazminatı verileceği kabul edilmişti.

Havacılık hizmetlerimizin geçen her yıla nazaran biraz daha inkişaf göstermesinin uçak personelimizin âzami feragat ve fedakârlıkla ve binnetice hayatları pahasına idare hizmetlerini ifade hassasiyet gösterdiklerine delâlet etmektedir. Bir taraftan kanunun meriyetinden bugüne kadar her yıl biraz daha artan hayat şartları diğer taraftan İşletmenin en ağır ve mesuliyetli yükünü taşımakla beraber Bütçe Kanununun (D) cetvelinde alacağı âzami ücret miktarının takyit edilmiş olması nazara alınarak bu elemanlarımızın geçim kaygılarından azade olarak bütün zekâ ve kabiliyetlerini, uçuş hizmetlerini ehemmiyetli ve verimli bir tarzda ifaya basretmelerini mümkün kılacak ve binnetice refahlarını sağlayacak tedbirlerin alınması zarureti kaçınılmaz bir hakikat olarak kendisini göstermektedir

Bu itibarla şimdiye kadar ödenmekte bulunan uçuş tazminatı miktarlarının vazife ve mesuliyet derecelerine göre yeniden tasnife tâbi tutularak yine katı olunan kilometre esasına göre;

a) Uçağın sevku idaresini deruhde eden pilotlara kilometre başına verilmekte olan 2 kuruşa 1,5 kuruş daha ilâve edilerek 3,5 kuruş;

b) Uçakta 2 nei pilotluk vazifesini yapanlarla tecrübe ucusuna istirak eden elemanlara beher kilometre başına 1.25 kuruş verilmekte iken bu defa 1.50 kuruş ilâvesiyle 2,75 kuruş;

c) Uçakta vazifeli diğer teknik elemanlara yine beher kilometre başına 1,25 kuruş ödenmekte iken bu miktarın 0,75 santim ilâvesiyle 2 kuruş;

d) Hosteslere uçakta vazifeli diğer elemanlara beher kilometre başına 1,25 kuruş verilmekte iken bu kere 0,25 santim ilâvesiyle 1,5 kuruş;

üzerinden uçuş tazminatı verilmesi cihetine gidilmiştir.

Madde 3 : 16 . VII . 1943 tarihinde kabul edilen 4467 sayılı Kanunun 5 nei maddesi, sıhî sebeplerle ucusları menedilenlerin İdarenin diğer münhal kadrolarına tâyinlerini ve verilecek aylık ücretin uçuculukta ücrette tekabül etmemesi halinde ise, uçuculukta geçen beher hizmet senesi için pilotlara 5, diğer telsizci ve makinistlere de 3 lira aylık tahsisat verilmesini ve bu suretle verilecek tahsisatla alacağı aylıkları yekûnunun uçuculukta aldıkları miktarı geçemeyeceği hükmünü ihtiva etmektedir.

Bu kere teklif edilen maddede pilotlara ait 5 lira tahsisat, 20 liraya ve diğer telsizci ve makinistlere ait 3 lira tahsisat da, 12 liraya yükseltilmiş bulunmaktadır.

Sözû edilen hükmün meriyete girdiği tarihten sonra Devlet teşkilâtında çalışan memur ve müstahdemler aylıklarında hayat şartlarının arz ettiği ehemmiyet bakımından yükselmeler vukubulmuş olmasına rağmen bu tahsisat miktarında bir deâsîsîlik olmamıştır.

Hayat seviyesini aylık ücretine ilâveten aldığı uçuş tazminatına göre ayarlamış olan bir ucucu elemanın sadece aylık olarak aldığı ücretin dununda diğer bir vazifede istihdamı mahrumiyetini intaç edeceği aşîkârdır.

Bu itibarla maddedeki 5 lira tahsisatın 20 liraya ve 3 lira tahsisatın da 12 liraya çıkarılması zaruri görülmüş ve tadil teklifinde bulunulmuştur.

Münakalât Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Münakalât Encümeni

Esas No. 1/770

Karar No. 9

22 . II . 1954

Yüksek Reisliğe

17 . II . 1954 tarihinde encümenimize havale buyurulan Devlet Havayolları Umum Müdür-lüğü teşkilâtı hakkındaki 3424, 4467 ve 5213 sayılı kanunların bâzı maddelerinin tadili ile yeniden hükümler ilâvesine dair kanun lâyihası komisyonumuzun 17 . II . 1954 tarihli toplantısında Ulaştırma Bakanlığı mümessilleri ve Devlet Havayolları Umum Müdürünün huzur-lariyle müzakere edildi.

3424 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle ve-rilmekte olan 5 bin liralık tazminat haddinin 7 500 liraya çıkarılmasını yerinde ileri bir hareket olarak telâkki eden encümenimiz 1938 senesinde yürürlüğe giren kanuna ilâve edilen bir madde ile kabul edilmiş bulunan bu tazmi-nat miktarının o zamanın şartlarına göre kifa-yetli görülebileceği düşüncesinde bulunmakla beraber gerek bu günün değişen hayat şartları ve gerek Milletlerarası Havacılık Konferansın-da hava gemileri personelinin bu haddin çok üstünde miktarlarla sigorta ettirilmesinin der-piş ve tavsiye edilmiş bulunması ve nihayet halen Adalet Komisyonunda müzakeresi bitmek üzere olan sivil havacılık seyrüsefer kanunun-da dahi her yolcunun asgari on bin lira üze-rinden sigorta ettirilmesini zaruri kılan bir mad-denin teklif ve muhtelif Meclis komisyonların-da kabul edilmiş bulunması sebepleriyle, bü-yük bir kısmı tekaütlük hakkından mahrum olan ve geride kalan ailesine miras olarak bı-rakacağı bir maddî imkâna sahip bulunmayan Devlet Havayolları uçuş personelinin dul ve yetim mirasçılarına bu tadil ile verilmek iste-nen 7 500 lira tazminatı gayrikâfi görmüş ve

birinci maddenin rakam ile ifade edilen kısmını 10 bin lira tazminat ödenir, şeklinde tadil ede-rek kabul etmiştir. Diğer maddeler aynen ka-bul edilmiştir. Keza 1950 senesi ile 1954 senesi arasında Devlet Havayolları uçaklarında vu-kua gelen kazalar neticesi ölen personelin aile-lerinin de bu seneler arasındaki hayat şartları ve birinci madde için serdedilen diğer mucip sebepler muvacehesinde bu zamdan istifade et-tirilmelerinin uygun olacağı hususu da mütalâa edilerek bu maksadı teminen tadil lâyihasının nihayetine geçici bir madde ilâve edilmesi mu-vafık görülmüştür.

Bu geçici madde ile tadil lâyihası kabul edi-lerek havalesi gereğince Maliye Encümenine ve-rilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Münakalât Encümeni

Reisi
Samsun
N. Berkman

M. Muharriri
Urfa
N. Açıanal
İmzada bulunamadı

Kâtip
Sivas
İ. Duygun
Balıkesir
A. Kalıpsızoğlu

Balıkesir
M. İştin
Bilecik
K. M. Kurkut
İmzada bulunamadı

Bitlis
N. Barut
Elâzığ
A. Demirtaş
Zonguldak
A. R. İncealemdaroğlu

Bitlis
S. İnan
Ordu
H. Akyol
Çankırı
K. Arar
Tekirdağ
H. Bingül
Diyarbakır
K. Tayş

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye Encümeni

Esas No. 1/770

Karar No. 47

25 . II . 1954

Yüksek Reislige

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Teşkilâtı hakkındaki 3424, 4467 ve 5213 sayılı kanunların bâzı maddelerinin tadilî ile yeniden hükümler ilâvesine dair kanun lâyihası, encümenimizce, Münakalât ve Maliye Vekâletleri temsilcilerinin de iştirakiyle, tetkik ve müzakere olundu.

Yapılan müzakereler sonunda, Meclise sunulan bu lâyiha ile :

1. 3424 sayılı Kanunun 5 nci maddesi ile Havayolları mensuplarının vazifeli olarak uçakla seyahatlerinde kaza neticesinde ölenlerin kanunî mirasçılarına verilmekte bulunan 5 000 liralık tazminatın;

2. Havayolları uçaklarında vazifeli bulunan teknik elemanlarla hostes ve diğer elemanlara 5213 sayılı Kanunun 1 nci maddesi ile verilmekte olan tazminatların;

3. Sıhhi sebeplerle uçuştan menedilenlerin aynı teşkilâtta diğer bir vazifeye tâyinlerinde, Teşkilât kanunları gereğince husule gelecek maaş farklarının telâfisi için 4467 sayılı Kanunun 5 nci maddesi gereğince beher hizmet senesi için verilmekte olan tahsisatların;

Artırılmasının temini gayesi güdüldüğü anlaşılmış ve bu meslekin icabı mâruz kalnan tehlikeler ile havacılığın inkişafının teşvika muhtaç bulundulu göz önünde tutularak lâyihanın esasî kabul edilmiş ve maddelerin mü-

zakeresine geçilmiştir.

Uçuş esnasında vukubulan kaza neticesinde ölenlerin kanunî mirasçılarına verilmekte olan 5 000 liralık tazminatın 7 500 liraya çıkarılması gayrikâfi görülerek, 1 nci madde Münakalât Encümeninin değıştirîşi veğhile kabul edilmiştir.

Diğer maddeler Hükümet teklifi veğhile aynen kabul edilmiştir.

Tercihan ve müstaceliyetle görüşülmesi temennisi ile ve havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reislige sunulur.

Maliye Encümeni Reisi	Mazbata muharriri	
Amasya	Zonguldak	
H. Koray	F. Açıkşöz	
Kâtip		
Diyarbakır	Çorum	Erzurum
M. R. Bucak	Ş. Gürses	S. Erduman
Eskişehir		Kocaeli
M. Başkurt		L. Tokoğlu
İmzada bulunamadı		
Mardin		Niğde
A. Kalav		H. Arıbaş
İmzada bulunamadı		
Seyhan		Siird
Z. Akçalı		C. Yardım
Yozgad		Zonguldak
F. Nizamoğlu		R. Sivişoğlu

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 1/770
Karar No. 145

28. III. 1954

Yüksek Reisliğe

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Teşkilâtı hakkındaki 3424, 4467 ve 5213 sayılı kanunların bâzı maddelerinin tadili ile yeniden hükümler ilâvesine dair Ulaştırma Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 16. II. 1954 tarihli ve 6/471 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Münakalât ve Maliye Encümenleri raporlarıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye Vekâleti mümesili ve Devlet Havayolları Umum Müdürü hazır oldukları haldé tetkik ve müzakere edildi.

Devlet Havayolları personelinin terfipleri maksadıyle Umum Müdürlüğün 1954 Bütçesinin encümenimizde müzakeresi sırasında izhar olunan temenniye uyularak tanzim ve sevk edilmiş bulunan kanun lâyihası esbabı mucibesinde de tafsilen arz ve izah edildiği üzere vazifeli olarak uçakla seyahat edenlerden kaza neticesinde ölenlerin maaşa müstahak aile efradına bir defaya mahsus olmak üzere tazminat verilmesini ve yurt içinde ve dışında vazife, tecrübe ve talim uçuşu yapan uçaklarda vazifeli bulunanlara verilmekte olan uçuş tazminatının artırılmasını istihdaf etmektedir.

Mesleke rağbeti celp ve mensuplarını terfi ve tatmin etmek bakımından hazırlanmış olan kanun lâyihası encümenimizce uygun görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiş ve lâyihaın

1, 2 ve 3 ncü maddeleri Hükümetin teklifi veçhile aynen, 4 ncü maddesi tadilen ve 5 ncü maddesi ise yine Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Lâyiha, tercihan ve müstacelen görüşülmesi temennisıyla Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Sözcü	Bu rapor Sözcüsü
Rize	Sivas	Ordu
<i>I. Akçal</i>	<i>H. İmre</i>	<i>R. Aksoy</i>
Siird		Ankara
<i>B. Erden</i>		Muhlis Bayramoğlu
		İmzada bulunamadı
Bolu		Elâzığ
<i>M. Güçbilmez</i>		Ömer Faruk Sanaç
		İmzada bulunamadı
Eskişehir	Gazianteb	Giresun
<i>A. Potuoğlu</i>	<i>E. Cenani</i>	<i>A. Tüfekcioğlu</i>
İstanbul		İstanbul
Seyfi Oran		<i>F. Sayımer</i>
İmzada bulunamadı		
İzmir		Kastamonu
Behzat Bilgin		Hamdi Türe
İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı
Kırşehir	Konya	Konya
<i>R. Özdeş</i>	<i>R. Birand</i>	<i>M. Âli Ülgen</i>
Seyhan	Siird	Trabzon
<i>S. Bari</i>	<i>M. D. Süalp</i>	<i>S. F. Kalaycıoğlu</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Teşkilâtı hakkındaki 3424, 4467 ve 5213 sayılı kanunların bazı maddelerinin tadili ile yeniden hükümler ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 3424 sayılı Kanunun 5 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Vazifeli olarak uçakla seyahat edenlerden kaza neticesinde ölenlerin maaşa müstahak ailesi efradına tahsis olunacak dul ve yetim maaşlarından başka kanuni mirasçılarına bir defaya mahsus olmak üzere 7 500 lira tazminat ödenir.

MADDE 2. — 5213 sayılı Kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Yurt içinde ve dışında vazife, tecrübe ve talim uçuşu yapan uçaklarda vazifeli bulunanlara kat'ettikleri kilometre başına aşağıda yazılı olduğu üzere;

- a) Uçağın sevku idaresini deruhde eden pilotlara beher kilometre başına 3,5 kuruş,
  - b) Uçakta ikinci pilotluk vazifesini yapanlarla tecrübe uçuşuna iştirak eden elemanlara beher kilometre başına 2,75 kuruş,
  - c) Uçakta vazifeli diğer teknik elemanlara beher kilometre başına 2 kuruş,
  - d) Hosteslerle uçakta vazifeli diğer elemanlara beher kilometre başına 1,5 kuruş,
- Üzerinden uçuş tazminatı verilir.

MADDE 3. — 4467 sayılı Kanunun 5 nci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğünde sıhhi sebeplerle uçuştan menedilenler münhal kadro varsa idare teşkilâtında diğer bir vazifeye tâyin olunurlar.

Bu takdirde bunların yeni vazifelerindeki maaş ve ücretlerinden başka Devlet Havayollarında geçirmiş oldukları beher hizmet senesi için pilotlara 20 şer, uçucu telsizci ve uçucu makinistlere 12 şer lira aylık tahsisat verilir. Bu suretle verilecek tahsisatla alacakları ayhıkları yekûnu uçuculukta aylık veya ücret olarak aldıkları miktarı geçemez.

MÜNAKALÂT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Teşkilâtı hakkındaki 3424, 4467 ve 5213 sayılı kanunların bazı maddelerinin tadili ile yeniden hükümler ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 3424 sayılı Kanunun 5 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Vazifeli olarak uçakla seyahat edenlerden kaza neticesinde ölenlerin maaşa müstahak ailesi efradına tahsis olunacak dul ve yetim maaşlarından başka kanuni mirasçılarına bir defaya mahsus olmak üzere (10 000) lira tazminat ödenir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Birinci madde hükümleri 1 . III . 1950 tarihinden bu kanunun meriyete girdiği tarihe kadar vukubulan uçak ka-

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Teşkilâtı hakkındaki 3424, 4467 ve 5213 sayılı kanunların bâzı maddelerinin tadili ile yeniden hükümler ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Münakalât Encümeninin de-
ğiştirilişi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümet teklifi veçhile ay-
nen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümet teklifi veçhile ay-
nen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — Münakalât Encü-
meninin değiştirilişi veçhile aynen kabul edil-
miştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Havayolları Umum Müdürlüğü Teşkilâtı hakkındaki 3424, 4467 ve 5213 sayılı kanunların bâzı maddelerinin tadili ile yeniden hükümler ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

Hâ.

Mü. E.

MADDE 4. — Bu kanun 1 . III . 1954 tarihinden itibaren meriyete girer.

MADDE 5. — Bu kanun Lükümlerini iera-ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil	Devlet Vekili
<i>A. Menderes</i>	
Devlet Vekili	Adalet Vekili
<i>C. Yardımcı</i>	<i>O. Ş. Çiçekdağ</i>
Milli Savunma Vekili	İçişleri Vekili
<i>K. Yılmaz</i>	<i>E. Menderes</i>
Dışişleri Vekili	Maliye Vekili
<i>F. Köprülü</i>	<i>H. Polatkan</i>
Milli Eğitim Vekili	Bayındırlık Vekili
<i>R. S. Burçak</i>	<i>K. Zeytinoğlu</i>
Eko. ve Ticaret Vekili	Sa. ve So. Y. Vekili
<i>F. Çelikbaş</i>	<i>Dr. E. H. Üstündağ</i>
G. ve Tekel Vekili	Tarım Vekili
	<i>N. Ökmen</i>
Ulaştırma Vekili	Çalışma Vekili
<i>Y. Üresin</i>	<i>H. Erkmen</i>
İşletmeler Vekili	
<i>S. Yırcalı</i>	

zaları neticesinde ölenler hakkında da tatbik olunur. Ancak bu kazalarda ölenlerin kanuni vârislerine daha evvel ödenmiş olan tazminat bu kere ödenecek tazminat miktarından indirili.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mal. E.

B. E.

MADDE 4. — Hükümet teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümet teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.